

MKOA WA KUSINI

WILAYA YA MUHANGA

KISWAHILI

Tarehe: 19/Machi/2026

Wakati: 8h30'-11h30'

MTIHANI WA MWISHO WA WA MUHULA WA PILI

KIWANGO: Kidato cha nne

MCHEPUO : Lugha

MUDA: Masaa matatu (3)

ALAMA:

..... / **100**

Camis:

..... / **70**

MAELEKEZO

- **Usifungue karatasi hii ya mtihani bila ruhusa.**
- **Mtihani huu unaundwa na sehemu kuu tano**
 - . **ufahamu (alama 30),**
 - . **sarufi na matumizi ya lugha (alama 30),**
 - . **fasihi (alama 15)**
 - . **ufupisho (alama 10)**
 - . **utungaji (alama 15)**
- **Jibu maswali yote kulingana na maelekezo yaliyotolewa**
- **Tumia kalamu ya bluu au nyeusi**

SEHEMU YA I : UFAHAMU NA MSAMIATI (Alama 30)

Soma kifungu cha habari kinachofuata ,kisha jibu maswali yliyolizwa juu yake

AJALI HAINA KINGA

“Ajali haina kinga wala kafara.” Hivi ndivyo wahenga walivyosema. Na hivi wanakusudia ajali kama vile mafuriko ya mito, moto kuzama kwa merikebu, kuanguka au kulipuka kwa ndege. lakini ajali nyingi nyingine zinakingika iwapo watu watakuwa na hadhari ya kutosha.

Dereva anapopeleka gari kwa kasi hata asiweze kutamalaki usukani, huwa anataraji nini? Au mwendeshaji anapolewa ndi hata gari likawa linayumbayumba huwa amedhamiria kitu gani? Au mpelekaji gari anapotaka kusimamisha gari pindi taa nyekundu inapowaka kwa kuwa eti ana haraka, huwa ameamua jambo gani? Na wale wanaokwenda kwa miguu wanapovuka barabara kwa maringo kama tausi huwa wanamaanisha nini?

Siku hiyo, mvua ilikuwa ikinyesha kwa nguvu sana huku giza limetanda. Ghafula kukasikika “porr!” sauti ya breki ya matatu.Mtoto asiyefisha miaka mitano akaonekana ameanzuka mbele ya matatu hiyo.Dereva akitafutwa hayuko,amekimbia kuinusu roho yake.Makelele,mayowe na vilio vilisikika hata na viziwi.Wanawake wengine walikuwa wakiragaraga juu ya barabara ilhali wengine walikuwa wakimlaani na kumwapiza dereva.”ameshamuua mtoto wetu, damu yake ni halali yetu.”Mwanamke mmoja alisema kwa ghadhabu.

“Kila siku ni balaa na beluwa na madereva hawa dawamu wanatutia katika dhiki ambazo hatukuzilalia wala hatukuziamkia,” mama mwengine alifoka.Akina mama wengine walishikwa na butaa na bumbuazi

kumuuona mtoto amenyoka na kutulia tuli kama maji ya mtungini.Papo hapo mama mzazi akazirai na akaanguka pu!Walioshuhudia wakaanza kupukutika machozi kupu kupu!

Wema, mwenye duka la samaki hakufadhaishwa na yote hayo kwani alijua wajibu wake ni nini.Akisaidiwa na msamaria mwema,alimchukua mtoto na mama yake na kuwaweka dukani mwake.Akawapa huduma ya kwanza huku mwenziwe akiwapigia simu polisi ambulensi.Fazaa na wahaka ilipotulia watu

walishangaa kuona kwamba mtoto yule alipujuta na kuchubuka tu.Swali wanalojiuliza watu ni kwamba ajali ile ilitokea vipi ilhali mtoto yule alikuwa ameshikwa mkono na mamake?

Maswali ya ufahamu

1.Kwa kufuatana na taarifa hii ajali inayokingika ni ile ya (**alama2**)

- a) Moto. C) Ndege
- b) Barabarani. C) Majahazi

2.Kati ya watu wane aliowaeleza mwandishi kuwa husababisha ajali,ni yupi hatari Zaidi?(**Alama 2**)

- a) Mpelekaji kwa kasi taratibu c) Avukaye barabara
- b) Mpelekaji mlevi taa nyekundu. d) Dereva asiyetambua

3.Dereva alikimbia kwa kuwa.....

(**Alama2**)

- a) Hana cheti cha kupeleka gari. kuenda C)Gari halikuweza
- b) Alikuwa ameshagonga mtoto. D)Alihofia kuuliwa.

4."Damu yake ni hatali yetu"walikusudia

(**Aama2**)

- a) Kumsaidia kwa kumpa damu. chake. D) Kutokubali kula
- b) Kumuuua atakayempika kam sadaka. d) Kula mnyama

5.Kinyume cha mayowe ni

(**Alama2**)

- a) Makelele c) Mshangao
- b) Vigelegele d) Furaha

6. Kwa nini akina mama wengine walishikwa na butaa na bumbuazi? (**Alama2**)

.....
.....

7. Papo hapo mama mzazi akazirai na akaanguka pu! “pu” maneno kama hili ya kuiga na kunakili milio ya sauti huitwaje katika Kiswahili? **(Alama2)**

.....
.....

8. Je ni kweli kwamba ajali haina kinga? Eleza ! **(Alama2)**

.....
.....

9. Fafanua kwa nini mwenye duka hakufadhaishwa na yote hapo? **(Alama2)**

.....
.....

10. Unafikiri mwenziwe ni nani aliyekuwa akiwapigia simu polisi na ambulensi. **(Alama2)**

.....
.....
.....

11. Eleza maana ya maneno haya na uyatumie kutoka kifungu cha habari ulichopewa kuunda sentensi yeenye maana .**(Alama10)**

a)

Hadhari.....
.....

b)

Kutamalaki.....
.....

c)

Kuyumbayumba.....
.....

d)

Kugaragara.....
.....

e)

Kupukutika.....
.....

SEHEMU YA II: SARUFI NA MATUMIZI YA LUGHA
12. (Alama 10)

(Alama30)

Kutendekeza, bilakiasi, alizirai, kutamalaki, kama
tausi, kuwaapiza, alirukaruka, lililipuka,
limedhamiria, butaa, furaha, samani, aligaga.

1. Bomuna watu wengi wakapoteza maisha yao.
2. Ni umuhimu kwetu.....nafsi zetu tunapona ajali.
3.za nyumba yangu zilitengenezwa na seremala wanchi ya ng'ambo.
4. Mwanafunzi.....alipoambiwa ameanguka mtihani.
5. Jangili hili.....mabaya ndipo likaingia nyumbani na kisu mkononi.
6.juu ya ardhi alipofahamishwa kwamba mzazi wake amefariki baharini.
7. Maradhi haya ameyapata kwa kupenda kula.....
8. Bibi harusi alipanda jukwaa kwa maringo.....
9. Alipigwa na..... alipona amepoteza pesa zake zote katika gari.
10. Ni makosa kwa wazazi.....watoto wao wanapowakosea.

13. Badilisha sentensi zifuatazo katika hali yakinishi au kanushi (Alama 5)

1. Mwizi amekamatwa.

.....

2. Msingekuwa hodari, pesa zenu zingemalizika.

.....

3. Heshimu muda unaopewa.

.....

4. Sikio la kufa halina dawa.

.....

5. Tutaenda mjini pamoja naye.

.....

14. Tumia vivumishi viulizi ambavyo ulipewa ndani ya mabano kujaza sentensi. (Alama 5)

1. Jibu limeishapatikana? (-pi)
2. Mawe yamewekwa kando ya barabara. (-ngapi)
3. Madirisha yamefunguliwa. (gani)
4. Meno yameng'oka. (-pi)
5. Tunda limeiva. (gani)

15. Tumia '-ote-' au 'o-ote' pamoja na viambishi sahihi vya ngeli kujazia pengo katika sentensi zifuatazo. (Alama 5)

1. Nitatumia jembe.....nitakalopewa.
2. Mihogo.....imevunwa.
3. Kukuwamepewa chakula.
4. Sitachukua nanasi
5. Fyeka nyasi nyasi.....

16. Sahihisha makosa yanayopatikana ndani mwa sentensi hizi. (Alama 5)

1. Sipendi kutembea mahali mabaya yasipo na mazingira bora.
-

2. Kijana kipi ni mzuri?
-

3. Mwanafunzi mdohari hufanikiwa.
-

4. Zawadi kirefu anatembea polepole.
-

5. Wakiristo anampenda kumsifu Mungu.

.....

SEHEMU YA III: FASIHI

(Alama 15)

17. Sanaa ni nini?

(Alama 2)

.....
.....
.....

18. Jaza methali zifuatazo (alama 3)

a) Chombo cha kuzama ,.....

b)yaumiza matumbo

c) Asiyefunzwa na mamaye,.....

19. Tumia mshale kuoanisha nahau au misemo ifuatayo kutoka sehemu A na maana zake kutoka sehemu B (Alama 10)

Sehemu A	Sehemu B
a.Kupiga mali shoka	1.Kutokuwa na matumaini tena
b.Kumezea mate	2.Kuwa na maneno makali
c.Kukata tamaa	3.Kupata mateso makali
d.Kuwa na ulimi wa upanga	4.Kugawana mali
e.Kuona/ kupata cha mtema kuni	5.Kutamani sana

SEHEMU YA IV: UFUPISHO

(Alama 10)

20. Kwa kuzingatia kanuni na sifa za muhtasari ,fupisha kifungu cha habari kifuatacho:

Sungura na Mamba

Hapo zamani mamba alikuwa na meno mazuri sana. Wanyama wengi waliyapenda meno yake. Baadhi yao walisikia wakitia chumvi kuwa meno ya mamba yalikuwa na thamani sawa na dhahabu.

Mamba huyo alipotangaza nia yake ya kujipatia jiko karibu kila mnyama aliyekuwa na binti mzuri alitaka binti yake aolewe naye. Hivyo mabinti wengi walionekana wakijipitisha mbele ya mamba huku mmoja akiwa amejipamba vizuri ili kuweza kuliteka penzi lake.

-Mwisho-